

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foaie socială-culturală. Apare în fiecare Sâmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 36.

Dela Caransebeș.

În timpul din urmă toate privirile Românilor au fost îndreptate asupra Caransebeșului, unde clocotia o îngrijorare amestecată cu nădejdea mîntuirii prin soborul Eparhiei noastre dela Dumineca-Tomi.

Cele petrecute în Sinod sînt cunoscute publicului nostru din rapoartele speciale apărute în „Drapelul” din vecini. Remîne, ca noi să povestim cititorilor noștri ce a ramas nepomenit în acele rapoarte.

Bătrînul Arhiereu, corabierul, care a văzut multe pe marea vieții bisericești, prin cuvîntul său de deschidere, admoniază corifeii, subcorifeii și pe ucenicii sinodului, să fie cu grijă ca să poată scăpa naea de viforul ispitelor.

Un matroz, neînregimentat în șirul acestor trei categorii de sinodalnici, strigă dintr'un loc ascuns al corabiei, că „între **diferiții** frați ai bisericii s'a pornit o luptă desperată”, semnalînd astfel izbucnirea revoluției, ce primejduiește integritatea nații și amenință cu scufundare.

Ofițerul dela busolă, tot cu fruntea încrețită, simțînd primejdia, caracterizată prin acest lapsus linguae al „răzlețului” său sudit, își juruește ființa spre a înlătura „diferința” dintre frați. Corifeii se sfătuesc între dinșii și dau năvală spre împăciuirea

„diferiților”. Subcorifeii le sar într'ajutor; la tranșare fac din cap, ucenicii fac din umeri... Freamătul de șoapte, atenuante pentru trecut și înveselitoare pentru viitor, se lățește ca o ușurare pentru cei îngrijorați. Eată o biruință, lipsită de aroma oficialității, dar destul de importantă pentru despedecarea carului, ce are să parcurgă și cărările priporoase, încondeiate de fatalitatea de pîn'acum, caracterizată prin întîmplătorul „lapsus” al unui sinodalnic, care poate că nici nu s'a nădăit, că i-se vor interpreta vorbele atît de „curios”.

Din șaptele, neoficiale, ale sinodalnicilor, socotesc a nu fi de prisos, să pomenesc aici și idea centralizării institutelor noastre pedagogice-teologicești. E și adevărat: Dece n'ar fi deajuns un singur seminar teologic, ținut în rînduială și la nivelul cerințelor moderne, bunaoară în Sibii, ear o preparandie (de băfeți) în Arad și una (de fete) în Caransebeș?

O altă idee ar fi decentralizarea administrațiunii averilor bisericești. Anume, pe cît știu eu, și dupăcum știu și alții mai bine decît mine, prin conducerea din centru a averilor noastre bisericești se perde foarte mult.

Însă dacă s'ar institui ori tot la 3—4 protopiate cite un exactor, ori în fiecare protopiat cite un secretar, cu plată potrivită, care ar avea să poarte grijă de toată admi-

nistrația dela periferii, remîinînd în sarcina protopopilor numai ocîrmuirea vieții sufletești, credem că se va putea înlătura cu înleznire gîlceava dintre credincioși, cari în chipul cum se chivernisește azi biserica, văzînd multele neajunsuri, cad din ce în ce tot mai mult în păcatul nesocotirii autorităților, și cite alte scăderi, comentate atît de nimerit prin „gura de aur” a sinodului.

Referitor la propășirea învățămîntului poporal, s'a împropășat idea instituirii de revizori „bisericești școlari”. Dece bisericești școlari? Pentru inspecționarea învățămîntului trebuiesc specialiști, cari nu pot avea și grija socoților și a administrațiunii bisericești. Idea inspecționarii școalelor, prin experți, ear nu prin protopopii cari pîn'acum, înafară de unul-doi, s'au dovedit nepricepuți în ale școalei, s'au pornit într'o adunare generală a Reuniunii înv. (Lugoj) înainte cu 12 ani, și nici pînă azi n'a ajuns a fi întrupată. Dece? Pentrucă nepăsătorii nu vreau s'o înțeleagă, ear retrograzii o zăpăcesc prin confundarea ei cu slăbirea autorității protopopilor. Astfel trebuie să înțelegem observațiile, nimerite, ce le-a riscat, la discuția raportului general al senatului școlar, un dornic de a vedea raportîndu-se în sinod și asupra mersului și propășirii învățămîntului, ce nu se poate desluși numai din date statistice. Nu se poate tăgădui, că ar fi delipsă să se știe, nu numai

Foiță originală.

Bocetele românești

de Dr. Iosif Popovici.

(Continuare)

Nu măi puțin sentimental e și următorul bocet armîn:

Vino vruthu a nîeū (=iubitul)
Toarnă-te dit cale (=din)
La scumpa a ta dadă! (=mamă)
Vino nîică ună oară
Ahîte inîini nu plignea (=răni)
Tine fuđ la alț soț
Și noi șcreț singurî n-alași (=pusti)
Papahagi p. 966.

Giunele își caută de drum și n'are grijă de supărarea și necazurile altora.

Cum de mi-te-ai îndurat
Și părinții ț-ai lăsat.
Ș-ai lăsat boii înjugatî,
Și părinții supărați,
Ș-ai lăsat boii'n tinjele
Și părinții plini de jele,
Ș-ai lăsat boii'n ocol
Frați și surori plini de dor.
Marian p. 577.

Feciorul s'a dus și toată casa a ramas plină de supărare, de jele și dor.

Un june e îngrijat, că nu știe cine-l va boci:

Duce-m'oi și n'oi veni,
Nu știu cine m'a boci?
Sora-mea cu maică-mea,
Măi ales drăguța mea,...

Pop-Reteganul p. 136

Odată 'ntîlnim în bocetele publicate plîngerea amantei. E natural ca să plîngă și ea după iubitul ei. Cînd pleacă la cătane, își pune doliu, dar cînd se duce pentru totdeauna, să nu-l plîngă și să nu se cînte după el? Ea însă ca străină, fiind dragostea perhorească de opinia curioasă a lumii, n'are voie să-și alieze durerea ei către bocetele publice. Ea își poate cînta iubitul numai în secret și durerea ei o mistuie numai în secretul sufletului său.

Moartea tînărului nu e privită ca moarte, ci ca nuntă, și deaici a trecut apoi motivul și în bocetele despre fete, fiindcă moartea în limba română e de genul feminin, și așa nu se pot cununa două persoane feminine una cu alta. Simbolizarea morții prin cununie se întîlnește în produsele populare și la Neogreci, cum a arătat Dr. K. Dieterich în cercetările d-sale despre literatura neogrecă, și cum s'a relevat acest fapt și în cartea dlui Alexici, Gesch. d. rom. literatur p. 38., și la celelalte popoare balcanice. În literatura populară română găsim acest subiect, într'o formă

splendidă, redat în Miorița, vezi V. Alexandri Poes. pop. ale Rom. p. 1—3., unde avem de a face cu trei ciobani: unu-î Moldovean, altu-î Ungurean și al treilea-î Vrâncean; cel Ungurean cu cel Vrâncean s'au hotărît să omoare pe cel Moldovean din invidie, că era mai cu stare decît ei, și decătre sfîntit de soare îl și omorîră. El se roagă de Mioara lui, că să nu spună adevărul măicuții sale cu brîul de lînă, ci să se 'ndure de ea...

Și-î spune curat,
Că m'am însurat
Cu-o fată de crai
Pe o gură de raî.

Alexandri p. 3. (op. lit.)

Aici e secretul, că moartea e privită ca o cununie, și deaceia e trezit acest motiv, foarte pătrunzător, în bocete:

Cine-n lume-a mai văzut
Nuntă mare fără pom
Și-atîta potop de om!
Nuntă fără ceteraș
Și mirele în salaș?
Cine 'n lume-a mai văzut
Voinic tînăr și gătat
Șăzînd așa supărat;
Voinic tînăr și gătit
Șăzînd așa bănuît?

Pop Reteganul p. 136/7

cifii au învățat, ci și cifii ce — și cum au învățat carte.

Cu drept cuvânt a zis în sinod un orator, că „nu-î bine să facem atîta deosebire între biserică și școală“. Nu zeu. În această mare greșală a trecutului găsim pricina, că poporul nostru, de sus până jos, ține morțiș, nu la biserică cea vie, cu bazele ei cultivatoare, ci la biserică cea de cărămidă, zidită cu altarul către răsărit și cu turnul către apus... Adevărata biserică ideală, biserică cea vie, care n'ar fi să fie decît școală, cum și școala adevărată, care cuprinde în sine și biserică imaginată, sînt confundate mereu pînă și în discursurile Arhierilor.

Clerul nostru, cînd îndeamnă poporul să creadă, nu-l ajută să și știe. Adevărul, cautat și scobit din judecata proprie, e mai prețios, decît ceiace primim de-a gata prin credință. La noi biserică națională n'a fost în același timp și școală confesională. În această bifurcație, pur gramaticală, rezidă cauza nemulțumirilor, pe alocuirea degenerată în tristul fenomen, că clerul începe a fi luat îndeșert.

Orce pornire înspre întărirea școlii a fost mereu înnăbușită în nepăsarea stăpînilor ei, și înnecată în suspinul învățătorilor. Eată cauza neajunsurilor semnalate și din centru, și dela periferii.

Reducerea parohiilor, sulevată în sinod de un preot gînditor, care vede mîntuirea bisericii în educația poporului, ce nu se poate face prin preoți mulți, ci prin preoți aleși, a fost proptită de—laicime. Preoții au ridicat mîna la votizare pentru nereducerea parohiilor, rîzimîndu-și părerile pe niște pretexte ciudate.

Eată ce am avut de povestit dela Sinodul eparhial din Caransebeș.

Gheorghe Jianu.

IGIENĂ.

— Despre încălțăminte. —

de

Dr. Gheorghe Crăiniceanu.

Dacă nu putem deocamdată pretinde peste tot opincile tăbăcite, ar fi de dorit ca cel puțin

pe cele crude să și-le facă în mod mai igienic; anume să și-le curețe cu cuțitul, ținîndu-le în mînă, jos presărate cu cenușă, fixate cu degetele piciorului și jupuite cu coada toporului sau alte asemenea; ear un lucru, anume punerea în peatră acră topită în apă, ce se obicinuește în unele părți (Banat), n'ar trebui întrelăsat niciodată la facerea opincilor. Precauțiunile de a nu se otrăvi nimeni cu peatra vînată să fie bine luate, mai cu seamă față de copii, dar și față de animalele domestice.

Prin Moldova ferb coaja de stejar și pun opincile, curățite de păr, de stau în această zeamă 24 de ore. Ca încălțăminte, opinca e foarte igienică, firește dacă e bine îngrijită; căci dacă se usucă și se întărește, roade picioarele ca și alte încălțăminte, are însă partea bună că se poate oricînd muia și forma după picior, mai poți băga apoi în opincii obele cîte vrei; și această încălțăminte se apropie mai mult de starea naturală, care este piciorul desculț, cu care stai în modul cel mai perfect pe pămînt, și poți umbla cu cea mai mare înleznire, dacă n'ai mai avea să te feresti de petriș, sticle, cue, țepure etc., care rănesc atît de mult picioarele desculților, și apoi de frig care cauzează o mulțime de boale la cei ce umblă desculți.

Nu pot nesocoti și neaverea, care face pe mulți, mai cu seamă femei și copii, a umbla desculți. Bărbatul fiind stîlpul casei, pe care se rîzimă lucrul cel mai greu pentru traî, trebuie să aducă ce se cere la casă, nu poate fi desculț în vremuri grele; el pleacă în drumuri depărtate, de ceasuri sau zile întregi, și n'ar putea desculț; pe cînd femeia și copiii aleargă pînă la vecin, sau la o apă și apoi se adăpostește earăși pe lingă foc. Deprinderea încă face mult, ca omul se reziste întemperiile vremii. Dar fetele mari chiar sînt sumețe că umblă eara desculte, arătînd că ele sînt tari, nu se sfiesc de frigul erneli. Nu pot aproba o asemenea sumețe, rău înțeleasă, deoarece adeseori se nasc receli din asemenea fapte nesocotite. Și cînd sînt atinse de urmările acestor fudulii nepricepute și stau trîntite în pat, nici pe departe nu bănuiesc receala, ci cred în duhură necurate, în cele „miluite“, care au „pocit-o“ (?) și i-au luat puterea din picioare, de nu mai poate umbla, atunci aleargă dela popă la vrăjitoare, sau la „babele meștere“.

În părțile muntene și pădurarii, forestierii de alte naționalități iubesc mult opincile și le încălță des, renunțînd la cizmele greoaie. Dacă și excursioniștii de munți, de prin Germania sau alte state muntoase, ar recurge la foloasele opincilor în urcarea pe munte, s'ar auzi de mai puține nefericite căderi în prăpăstii. La noi pînă și „Virful

*) Proverbul zice: „Te-au cam strîns în cincî, bietele opincî“.

cu dor“ este aproape așa de accesibil pentru cjobanul încălțat în opincii, cum este pentru capră sau căprioară. Și dacă veți fi văzut pe o Regină cu suita sa, în costum național și în opincii, urcînd muntele Bucegiului, să nu credeți că portul acestora era capriciu sau desmerdare, ci o îndăminare, o mai mare siguranță la pășire și călcare pe locuri alunecoase. (Va urma).

Sfaturi igienice

de Dr. Ludovic Méhes.

Materia țesută din lînă este mai călduroasă și poate absorbi foarte multă apă; nu evaporază repede, ci foarte încet, și prin aceasta ne scutește de receli. Așadar încontra frigului ne scutește mai bine lînă. Pentru de a ne apăra încontra frigului, este cel mai bun veșmînt cojocul. Țăranii noștri poartă și un peptar de pele (folar), care s'a dovedit de un veșmînt foarte practic. Convins de însemnătatea și folosul acestui veșmînt, mergînd, sînt vr'o 10 ani deatunci, în părțile ardelenne, unde peptarul de pele nu era încă cunoscut, am dus cu mine un exemplar. Oamenii l-au aflat foarte bun, și astăzi nu mai găsești comune în jurul acela, unde nu s'ar purta peptarul nostru bănățenesc.

Din cele înșirate puteți vedea că veșmintele țăranilor noștri sînt foarte corespunzătoare, atît în urma materiei lor durabile, cît și în urma favorului, că sînt potrivite și pentru vreme caldă și pentru frig.

Din sculpturile aflate pe columna lui Traian în Roma se văd și astăzi îmbrăcămintele strămoșilor noștri. Aceste îmbrăcăminte seamănă foarte mult cu cele purtate și astăzi de țăranii noștri din Banat. Corpul lor era îmbrăcat în o tunică (cămășă) lungă pînă la genunchi, încinsă peste brîu, pantalonii (izmenele) erau lungi și largi pînă la capută, unde se par legați cu o sfoară; capul lor era acoperit cu căciulă. Femeile purtau o tunică lungă pînă la călcîi, cum sînt și cămeșile originale ale femeilor noastre. Fiind atît materia cît și forma veșmintelor țărănești întru toate corespunzătoare, se miră omul pentruce caută generația mai tîneră, mai ales femeile noastre, să se abată dela acest port frumos și practic. Portul original

Evoluția și Creațiunea

— Reflexii —

de AUREL POPOVICI.

Dar să vedem rudimentele. Deoarece rudimente există, trebuie să aibă și scop, — deși la unele nu s'a putut cunoaște încă scopul adevărat. — Tapinard a arătat însemnătatea multora, dintre cari și a mațului orb. La celelalte mațe, lungimea nicîdecît nu e de prisos dle Vladimirescu. Nu țî-și recomandă, dle, o operație în sensul acesta, cu toată că știu că numai astfel te-ai putea convinge despre contrarul. Știm că și păreții intestinelor își au funcțiunea lor destinată (sug nutremîntul trebuitor pentru organism). Cucît sînt mai lungi dară intestinele, cuatît mai ușor și mai bine se isprăvește procesul de nutriție. „Rămășița cozi“ la șira spinării încă își va avea însemnătatea sa. E ceva mai estetic ca șira spinării să se termine în ascuțit (prelungită cu vreo 4—5 vertebre fără măduvă (ear nu ciontată deodată). O privire asupra unui schelet ne va convinge despre aceasta. Știm însă dealtăparte că embrionul omului, împrejmuît cu fluiditate, are lipsă de anumite mișcări; în dezvoltarea primitivă însă, cînd fătul stă zgulit, fără alte extremități (nedezvoltate ori nefolosibile încă în mediul acesta), embrionul, pentru efeptuirea mișcărilor trebuincioase trebuie să folosiască cu partea dindărăt a corpului (în urma poziției, numai partea aceasta se poate mișca mai cu ușurință). Pentru a ajuta situației, e provăzută șira cu cîteva

vertebre muscolate. În proporția dezvoltării fătului însă (perzîndu-și aceasta însemnătatea) dispăre cu totul, cunoscîndu-se urma numai la schelet.

Eu cred că explicarea aceasta e mai naturală decît deducția dlui Vladimirescu dela „rudiment“ la nemotenia cu codatele*.)

Pe embriologie însă în chestiunea transformismului nuse mai dă azi nimic, pentrucă d. e. „E constat că așanumitele Eristalis (un fel de muște) respiră în embrion cași pește, prin branhii, și sînt provăzute și cu prelungirea cozi. Nimăruia însă nu i-a treznit prin cap a deduce d'aici o înrudire mai mare între Eristalis și pește, decît între Eristalis și alte muște de soiul acesta, cu toată că embrionele acestor din urmă n'au nici cîtă asămănare“, zice Harwei.

Din cele arătate pînă aici vedem că darwinismul nu e dedus din natură; ci formulat fiind a priori, încearcă a se potrivi după natură.

Să trecem însă darwinismul și prin sita filozofiei.

Observațiunile științei naturale se refer numai la fapte și fenomene externe; pînăcînd cele filozofice se refer la statorirea cauzelor și modalităților în urma cărora s'a putut efeptui transformismul.

*) Darwin et Comp. explică dispariția cozi la om prin o tocire urmată din multă ședere. Cum îi taina însă că la vreo 5 specii de mainuțe s'a tocit coada deja și totuși nu sînt încă oameni. (Gorila, Cîmpanzul și alte vreo cîteva)?

(Va urma).

Șăzătoarea.

— Datini și credințe. —

Cimponerul după fiecare doină cîntă cîte una de joc, ear junii iau fetele, și cu sila, dela lucru și chiuind le joacă. Altele ca să forțeze gătarea lucrului, ca apoi să le poată juca și glumi cu ele, le fură caierele, le încălesc ațele, le fură acele etc. Nu odată nimerindu-se și d'ale mai slabe de lucru, dar fiind frumoase, ibovnicii le fură din caiere, ori, celor mai lucrătoare, le fură fusele cu torșură, ca să nu le facă de rușine pe ale frumoase...

Citeo babă le povestește despre fătfrumoși, ori bunăoară despre Andrușa muera leneșă:

Cică a fost odată în vr'un sat un om tare bun de lucru, dar muera lui, Andrușa, d'abia își trăgea picioarele după ea, și era împuțita pămîntului. Ea nu lua furca 'n brîu, decît numai cînd pleca prin sat, și cînd îi venia bărbatul seara dela lucru.

Odată îi zise bărbatul:

— Andrușo! te văd tot torcînd, dar fusul din mînă nu-l mai văd plin; mi-se 'mpare că tu tot ala îl ai decînd ai început a torce!

— Tacî bărbate, ce naiba visezi tu „gospodipomilo“, am în pod plin de fuse gata, ear stai să ti-le arăt!

Suindu-se pe scară, scoboară din oena podului, de după un corn, un fus plin ce-l avea acolo, Dumnezeu știe decînd.

— Grăbește dar, nevastă, să puni războiul

Prospect.

Subsemnații fondatori întemeiază sub firma „Moara cu vapor societate pe acții în Oravița“ o întreprindere industrială de moară, pe timp nedeterminat.

Baza întreprinderii o formează proprietatea firmei „Societatea morii cu vapor mai nainte a lui Deutsch & Böll“, ce are a se cumpăra și lua în primire de societatea pe acții, care se fondează, spre a se dezvolta producerea și un export mai mare al măcinșului, cum și ridicarea de magazii și alte întreprinderi industriale.

Societatea se întemeiază cu un capital societar de 320.000 coroane, împărțit în 1600 acții, cu nominalul de câte 200 cor. Decumva însă s'ar signa mai mult decât 1600 acții, în acel caz societatea se formează, potrivit acțiilor signate, cu un capital societar mai mare. Proprietarii actuali ai firmei „Societatea morii cu vapor mai înainte a lui Deutsch & Böll“ își vind cu prețul de 200.000 coroane moara, ce formează proprietatea lor, Societății pe acții ce se va fonda astfel că din prețul cumpărării să primiască la mână 140.000 coroane în număr, ear în preț de 60.000 coroane signează și primesc acții. În schimb însă moara trece, liberă de sarcini, în proprietatea societății pe acții.

Dat în Oravița-mont, 7 April 1908.

Fundatori:

Robert Bähr m. p. Dr. Petru Corneanu m. p. Vilhelm Földes m. p.
Eduard Klein m. p. Herm. Spärger m. p. Dr. Em. Fehér m. p. Ludovic Mayer m. p.
M. Knoblauch de Irányos m. p. Iosif Tringl m. p. Francise Gargulak m. p.
Iosif Belgrader m. p. Simeon Vițanu m. p.

Fondatorii își rezervă dreptul, ca cea dintâi direcțiune să o poată dânsii numi pe trei ani de zile.

Terminul semnării de acții e scadent în ziua de 15 Iunie 1908.

Vărsarea capitalului societar are să urmeze în chipul următor:

10% la signare, adică de fiecare acție 20 coroane, ear restul în rate lunare de 10% începând din 30. Iunie 1908 până la 30. Ianuar 1909.

Acționarilor, cari plătesc și înainte de termenele statorite, li se dă 5% camătă. Dimpotrivă celorce plătesc după termenele indicate, li-se socotește 6% interese de întârziere.

Cu rata din urmă are a se plăti și câte 4 cor. de fiecare acție, ca spese de fondare.

Plătirile au să se facă:

a) Rata primă, adică 10%, e a se plăti acolo, unde resp. la cine s'a signat acțiile.

b) Rata doua, adică 20% e a se plăti la „Cassa de păstrare societate pe acții în Oravița“.

c) Celelalte plătiri se fac la „Societatea pe acții a morii cu vapor din Oravița“.

Adunarea generală de constituire se va ține în timpul prescriș de legea comercială, la care vor fi invitați în particular toți acționarii.

In prăvălia
cu mărfuri mixte

a lui

Adolf Löbl

în

Cacova

se capătă marfă bună, comandată deadreptul dela izvor, cu prețuri foarte moderate.

Mare asortiment
cu totfelul de articole trebuitoare publicului ales, cum și țărănimei din împrejurime.

Demetriu Boitor

architect-întreprinzător

— ORAVIȚA. —

Primește orice lucrări de edificare, anume

Planuri, proiecte de spese, zidiri

și conducerea astorfel de lucrări pe lângă prețuri moderate.

Magazin

cu articole de mode

în ORAVIȚA.

Mare depozit

de costume pentru

bărbați și copii

Palării

Magazin enorm de mare

cu ghetе pentru bărbați, dame și copii

în toate culorile și calitățile.

3-3

Aviz!

Am onoare a încunoștiința P. T. Public din Cacova și jur, că mî-am deschis un

Magazin de lemne

în casa negustorului Adolf Löbl,

în ulița mare din Cacova.

Fiind în legătură cu ferestree din Ardeal, m'am asortat cu totfelul de scînduri, de brad și de moleți, lănceți, scînduri pentru podit, lemn pentru zidit, șindilă și lemn pentru rotari, dar mai ales pentru timplari, am de vînzare material de prima calitate.

Îmi voi da silința să mulțumesc mușterii și prin prețuri foarte moderate. Însfirșit invitînd pe orcare trecător să binevoiască a-mî vizita depozitul de lemnarie,

semnez cu toată stima

Josef Tringl.

2-3

Banca de asigurare

„Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări de viață și asigurări în contra focului și în contra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.
 Valori asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în Sibii, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad, la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de ai noștri de toată încrederea.

Cine dorește să facă o călătorie de plăcere ieftină, bună și iute

**în 6 zile
la America**

(Statele unite, Canada și Argentina), acela să ceară îndrumări în românește dela

Falk și Comp.

(secția românească)

Hamburg

Strada Raboisen 30.

17-52

Gheorghe Bogdanu

Oravița-rom.

Magazin de articole

de băcănie, coloniale, galanterie, vâpseli, bumbacuri, spirituase și deposit de făină.

Marfă curată și bună.

Prețuri cinstate. Serviciu cuviincios. Ce se mai cere ca să prospereze un negustor român?

 Bunăvoința marelui public românesc!

— A t î t a. —

Anunț.

Avizez onoratul public bănățean, că în magazinul și atelierul meu din Oravița se pot căpăta

cele mai bune ghete

în întreg ținutul sudbănățean.

Prețuri solide și fixe.

Cizme cum și ghete ortopedice, pentru bal și pentru mirese după măsură, forme engleze, franceze și americane.

Primesc sodali muncitori și de omenie, cum și ucenici din case bune și cu nițică școală.

Cu distinsă stimă

Benedict Csongár.

11-15

„PLUGARUL”

societate pe acții din Cacova

dă

6%

și plătește și darea după depuneri.

Strămutare de boltă!

Avizez Onoratul Public, că

bolta mea de băcăni și delicatesuri

cu începutul lui Iunie a. c. o voi stră-

muta în casa dlui Knoblauch, peste

drum de otelul „Coroana ung.”

Reclamînd și pe mai departe sprijinul onoratului public, remîn

cu toată stima

Saubermann Bertalan.

1-3

al țaranului român este o dovadă a originii noastre dela Romani, și dacă sute și sute de ani le-ați putut păstra în originalitatea lor, cum puteți suferi, ca astăzi niște tineri, neștiind ce fac, să vă schimosiască portul vostru românesc, purtând costumuri, cari numai a veșmînt românesc nu seamănă. Oare bluza de mătăsă, care se poartă în unele sate, să fie mai frumoasă decît cămașa originală, împestrîtă cu pupi, în care se arată și istețimea și talentul natural al Româncelor noastre, compunînd flori originale în felul lor, de cari la alte neamuri nu se pot găsi. Gustul acesta bun în compuneri este o însușire recunoscută deja de toată lumea la femeia română și atunci, cînd am ajuns și noi, cã în străinătate sînt duchianuri mari unde să vind țesături și alte lucrări românești, zic, noi să ne lăpădam de podoaba noastră și să începem a purta bluza de mătăsă înloc de cămașa lucrată cu motive românești; înloc de opreg frumos, să purtăm șurț nemțesc, și înloc de chițele, o pînză cumpărată din duchian! Nu vedeți Dvoastră, Româncelor, cã prin faptul, cã vă lăpădați de portul frumos românesc, arătați cã înloc de a înainta în gust, vă faceți de batjocură, și înloc de a vă arăta faloase de originea voastră, purtînd frumosul costum românesc, vă lăpădați de el, ear nouă conducătorilor voștri naturali, ne însuflați temerea cã lăpădindu-vă de veșmintele voastre, mîne poimîne vă lăpădați și de neamul vostru, și singuri vă nimiciți. Pecît de mare istețime și gust ales a dovedit femeia română la compunerea costumului original românesc, peafit de mult se strică astăzi schimonosindu-se cu zdrențe cumpărate din duchianuri.

Ne-am cugetat mult, ce ar fi de făcut ca să împedecăm această datină rea, și în urmă ne-am hotărît ca despărțămîntul Orăviții al Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român să facă pe cheltuiala sa un costum național original care să serviască de model, ear după aceea să dăm premii acelor femei, cari își vor face și purta costumul original românesc.

Înainte de asfirși, vă recomand Româncelor, să vă însemnați bine sfaturile mele. Să le urmați cu cea mai mare încredere,

și să întinzi pînză, vezi cã mi-s'au slăbit toate cămeșile, și mis de rușinea satului!

— Las' pe mine bărbate!

Au trecut însă multă vreme, două veri și-o carnă, și Andrușa n'a mai întins pînză.

În carna a următoare bărbatul suindu-se în pod după ceva, vede la ocnă după un corn un fus plin cu fuioare, dar negru de afumat, era adecă fusul ce i-l tot arăta muerea mai anțerț cînd o întrebăse.

Neaștit se coborî jos, puse în car o cadă mare, ear în cadă pe Andrușa, pe care o nimeri tocmai într-o cămeșă toată ruptă; prinse boii la car și plecă cu ea la pădure.

În pădure pomi erau plini de chigiă. Sub un pom opri boii, și luînd o prăjină, scutură crengile bine binisor în bute pănăce o umplu pe Andrușa de chigiă.

— Dar ce faci bărbate?!

— Ți-aduc aminte să ști că-i vremea de țesut; vezi cã nu mai avem ce purta, și uite cum ne prinse vestea, și pe mine și pe tine, dă plecarăm ficcum, toți rupți!

— Dar pentru Dumnezeu! haide acasă și te vezi mira cum ți-o țese!

— Bine! să mergem, dar ține mînt, cã asta ți-e soarta. O să te port prin codru eara de sub un pom sub altul, de nu-mi faci cămeșă.

Așa a și făcut! Se pusă biata Andrușa la lucru, așa cã nici la mîncare nu mai ieșia dela război pănă-și găta pînză.

Vedeți fetelor, acuma muierile și-a prostit bărbatii; vind un ciubăr de brînză, niște ochi de

căci noi numai lucruri folositoare vă învățăm, și vom fi fericiți și mulțumiți cînd vom vedea, cã osteneala noastră n'a fost zădarnică, purtați-vă românește, îngrijiți-vă de curățenia veșmintelor voastre și a corpului vostru, ca să rămîneți fala neamului nostru. Gîndiți-vă, cã în mîinile voastre este depus viitorul și fericirea neamului nostru românesc!

CRONICA.

Societatea de înfrumșetare a orașului nostru și-a ținut Duminecă adunarea de constituire, în care s'a satorit statutele și s'a ales un comitet de 50 membri, în frunte cu presidentul: Halász, vicepresident: Sittner, secretar: Dr. Szabó Béla. Pentru aducerea la cale și convocarea adunării i-s'a mulțumit inițiatorului: Dr. Ludovic Méhes, care are multă tragere de inimă pentru ce e bun și frumos.

Preotul Cornel Jurca, ales în Oravița rom. și-a încredințat de soție pe d-șoara Eufrosina Popovici din Deliblat. Multe felicitări!

Căpitanul din garnizoana d'aici Cornel Iuga a fos transferat la Verșeț.

În cursul unei trecute au fost mușcați de cîni turbați în cercul Orăviții 46 persoane.

La Comunitatea de avere (Ce titlu ingramatical!) din Caransebeș s'a hotărît sporirea alumnșilor dela gimnaziul cel nou, ce stă sub conducerea harnicului director A. Kalkbrenner.

Felicităm cu toată dragostea pe fruntașul din Bocșa montană Fedor Teimer, care și-a serbat cununia Joî în Zemlin.

La Vranî a fost Duminecă ales de învățător confesional român: Mihail Anca, substitutul de păn'acum.

La Caransebeș s'a sinucis un casap tînăr, fiindcă l-au oprit părinții să nu-și ia de soție pe aleasa inimii sale. Ce părinți nesocotiți!

Dela împăcarea din Caransebeș, ce au înveselit pe toți oamenii de bine, se așteaptă mult bine pentru biserica noastră ispitită.

Expoziția din Lugoj a reușit peste așteptare.

lînă, cîteva măsurî de grîu ori cucuruz, și haide la grec la oraș să-i cumpere pînză să-i facă cămeșă, ce ține de Joî păn'apoi. Vedeți, la război trebuie țe, spată, sub, brîgle, și altele, și apoi astea nu țese singure.

Noi nu purtăm taică dela grec, ci tot cămeși țesute de noi, tari, din fuioare și bumbac, ear subele cum vedeți, și obelele, ponevile, stranele, din lînă dela oile noastre. Maica are și acuma cămeși din tinerețe.

La mez de noapte se pune mîncarea, gătită de găzdarita casei, din bucatele aduse de fete, fiecare aduce cite ceva. De obicei se face citeo colesă, dar nicidecum din făină măcinată bine, ci numai din făină uruită. Adeseori feciorii bătînd la căldare, aruncă cenușă ori multă sare în colesă ca să nu o poată mîncea fetele. Uneori să ferb boabe de cucuruz într-o oală punîndu-se și cilți din fuioare, ca să se moaie boabele mai bine.

Pe alocurea feciorii fură dela sîrciții satului lemne, ca astiel să-și ducă și ei partea la șazătoare.

Tot în șazători se gătește și cămeșă ciumii.

Cînd bintue vr'un mortășag în sat, se astring 7 văduve la o casă aducînd fiecare cele delipsă, și într-o noapte torc, învălesc, țese și croiesc o cămeșă, pe care trei inse din ele, desbrăcate, o duc în mez de noapte păn'a nu cînta cocoșul, la o mocșandra între hotare, dîndu-o „ca rescumpărare” ciumei care urmărește copii ori vitele din sat.

preot Aurel Iana.

Desertorul Ion Blidariu din Dalboșef a fost prins și dus în temnița din Aiud.

Dela 1. Mai c. pleacă trenul de munte către Anina, nu ca păn'acum dimineața la ceasul 145. ci la orele 6.45.

Administrarea moșiei diecezane din Visag a remas să se tranșeze în Conzistor, unde nu poate rămîne nebăgat în seama ofertul. atît de favorabil, al preotului Luchici din Retișor.

Concurs pentru a patra parohie din Lugoj.

Deseară și mine seară se vor da aici în teatru două reprezentațiuni Societăței de operă italiană, constătătoare din 45 persoane, sub direcția lui E. Massini. Atragem luarea aminte a marelui public românesc asupra acestui prilej rar în orașele noastre de provincie. Astăzi se dă opera *Carmen*, mine *Trobatore*.

Ministrul Kossuth a respins planurile liniei ferate Biserica-albă-Bozovici, aflînd de mai bun planul de mai înainte a lui Gregersen.

Din »POTPOURRI«, de Gheorghe Jianu, mai sînt cîteva exemplare de vînzare la Administrația »Progresului«. Prețul 1 cor. Conține articole interesante: *Practica cititului, Ortografia noastră, Despre numerî, Sărutul și Chestiuni culturale*.

Poșta Redacțiunii.

Terova. Primit. Se va publica.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.

Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

1355 szám tkvi 1908.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az oraviczabányai kir. járásbíróság mint te-lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Szoczek Károly székási lakos végrehajthatónak Szegesku Tivadar székási lakos végrehajthatást szenvedők elleni 207 kor. tőke követelés és jár. iránti végrehajthatási ügyében az oraviczabányai kir. járásbíróság területén fekvő Székás I. községi 960. sz. tjkvben foglalt és A. I. a Szegesku Todor nevén irt 365. hrsz. 324 őisz. 409, 832, 2103, 2421, 1559/a, 1579/a, 2245/a és 2324/a hrsz. részletekre az ezenel megállapított 1389 korona kikiáltási árban továbbá az ugyanazon számú tjkvben † a. 842. hrsz. részletre 130 korona, ugyanazon számú tjkvben † a. 1151. hrsz. részletre 15 kor., ugyanazon számú tjkvben † a. 900 hrsz. részletre 68 kor., ugyanazon számú † a. 908. hrsz. részletre 100 korona, továbbá A. II. a. 362/c. hrsz. 321. őisz a. belsőségre a 17 korona.

II. A székási 515. sz. tjkvben foglalt és kiskoru Szegesku Todor 1/4, Szegesku Pável 1/4, Szegesku Tivadar 1/4 és Szegesku Pále 1/4 részben tulajdonuk képező A. I. a. 913 hrsz. egész részletre tekintet nélkül azon megszorítára, mely a B. 3. kisk. Szegesku Todor és B. 4. a. Szegesku Pável kiskoruságokbani törvényes utokak nélkül elhalálozásuk esetén az életben maradó öröktárs és mindkettő ilyképen elhalálozása esetén pedig Szegesku Alexa apjukra száll 200 kor. kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1908. évi június hó 9-ik napján d. e. 10 órakor Székás község-házán megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan beszerzésük 10%-át vagyis 138 kor. 90 fill., 13 kor., 7 kor. 50 fill., 6 kor. 80 fill., 10 kor., 1 kor. 70 fill. és 20 koronát készpénzben vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-miniszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez bánatpénz gyanánt letenni, vagy annak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kiadta az oraviczabányai kir. járásbíróság mint tkvi hatóság 1908. évi márczius hó 16-án.

Kerekes, kir. aljbíró.

1352/1908 tkvi szám.

Arverési hirdetmény és feltételek.

Albu Bagyu rakasdiai lakosnak kiskoru Dán Mozgova rakasdiai lakos elleni végrehajtási ügyében 43 kor. 70 fillér eddigi ezuttal 10 kor. 30 fillérben megállapított költségnek kielégítése végett a kért árverés a szászkabányai kir. járásbiróság területén fekvő Rakasdia községi 2032 sz. tjkvben A. I alatt felvett 4151/b/2 hrzi 400 □-öl szántóra (Lezova) 70 kor. A II. 4537/b hrzi 800 □-öl szántóra (Rznik) 140 korona kikiáltási árban és a rakasdiai 2235 sz. tjkvben felvett 383/b hrzi 324 öi. sz. 300 □-öl belsőségre 428 kor. kikiáltási árban ezennel elrendeltek.

Ezen árverés által a 2032 és 2235 sz. tjkvben C 19 és 4 alatt Dan szül. Mozgova Zsófia javára bekebelezett özvegyi jog csak annyiban érintetik, a mennyiben az ingatlanok oly vételáron kelnek el, mely ezen szolgálmi jogot megelőzőleg bekebelező hitelező mintegy 300 korona és 300 koronát kitevő követeléseknek fedezésére szükséges összeget meg nem haladná, mely esetben az árverés hatálytalanná válik és az ingatlan nyomban megtartandó újabb árverésen a bekebelező szolgálmi jogra való tekintet nélkül el fognak adatni.

Az árverés megtartására határidőül **1908. évi május hó 20-ik** napjának délelőtti 9 órája Rakasdia községhezához azon megiegyzéssel tüzetik ki, hogy a fent körülirt ingatlanok ezen határnapon a kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsarának 10%-át vagyis 7 k., 14 k. és 4 k. 80 f. összegeket készpénzben vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-miniszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez bánatpénz gyanánt letenni, vagy annak a bíróságnál előleges

elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételárat három egyenlő részletben és pedig: az elsőt az árverés jogerőre jutása napjától számított 15 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számított 30 nap alatt és az utolsót ugyanazon naptól számított 45 nap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 5% kamatokkal együtt az oraviczai klr adóhivatal mint birói letétpénztárnál fizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog számitatni.

Az árverési feltételek a fentiekben kívül mig a következők:

1. Vevő köteles, a megvett ingatlant terhelő és az árverés napját követőleg esedékessé vált adókat és átruházási illetékeket fizetni.

2. Vevőnek a vételi bizonyítvány az 1881. évi LX. t.-cz. értelmében csak azon esetben fog kiadatni, ha az árverés napjától számított 15 nap alatt az idézett t.-cz. 187. §-a szerinti utóajánlat nem tétetik.

Ehhezképest vevőt az árverés jogerőre emelkedése, illetve a fenti 15 nap lefolyása után az árverezendő a megvett ingatlan haszna és terhe megilletik.

3. A tulajdonjog bekebelezése csakis a vételár és annak kamatai teljes lefizetése után fog javára hivatalból eszközöltetni.

4. A mennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének a kitűzött időben eleget nem tenne, az általa megvett ingatlan az érdekelt felek bármelyikének kérelmére és az 1881. évi t.-cz. 188. §-a értelmében vevő veszélyére és költségére, bánatpénzének elvesztése mellett újabb árverés alá fog bocsátatni.

Szászkabányán, 1908. évi márczius hó 10-én.

A kir. járásbiróság mint tkvi hatóság.

Virágh, kir. aljbíró.

Aviz.

♥

In cel maī

scurt timp

sosește

aicī

CIRCUL ALHAMBRA

cu arangeament modern.

≡≡≡ Aviz. ≡≡≡

Aduc la cunoștința P. T. public românesc, că mi-am deschis în

Biserica albă (Fehértemplom)

în Casa Kohl, în strada principală un

Magazin cu articole de galanterie

comandate dela cele maī renumite fabrice:

Noutăți în articole de modă pentru dame și domniī

cravate, mănuși, cameși moderne de pique, umbrele, jabots, zabranicuri etc.

Pe lângă **promptitudine**, și **prețuri absolut solide**, promit marelui public românesc, că mă voi arăta totdeauna vrednic de sprijinul, și încrederea fraților mei Români.

Cu distinsă stimă

Nicolae Miuța

negustor.